

Handläggare
Solveig Blid
Telefon: 08-508 14 552**Till**
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd

Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända

Förvaltningens förslag till beslut

Nämnden godkänner förvaltningens svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.

Lena Lundström Stoltz
stadsdelsdirektörGunilla Ekstrand
avdelningschef

Sammanfattning

Mottagandet av nyanlända flyktingar och andra skyddsbehövande sker huvudsakligen genom att de nyanlända ordnar sitt boende på egen hand. Många flyttar in hos anhöriga eller bekanta. De som inte ordnar boende på egen hand tas emot i kommuner. Nuvarande system, som bygger på frivilliga överenskommelser mellan kommunerna och länsstyrelserna, ger inte tillräckligt antal anvisningsbara platser. Det innebär att många som beviljats upphållstillstånd blir kvar i anläggningsboenden och tvingas vänta länge på en kommunplats.

Åtgärder som vidtagits för att stimulera kommunerna att ta emot fler nyanlända har inte gett önskat resultat. Nu föreslås en ny lag som innebär att kommuner kan anvisas att ta emot nyanlända oavsett om kommunen har en överenskommelse om mottagande eller inte.

Bakgrund

De konflikter som pågår runt om i världen leder till att många människor flyr sina hemland, söker asyl och beviljas uppehållstillstånd i Sverige. Sveriges kommuners mottagande av flyktingar och andra skyddsbehövande har ökat kraftigt de senaste åren men är inte tillräckligt.

Mottagandet av nyanlända flyktingar och andra skyddsbehövande i en kommun sker huvudsakligen genom att de nyanlända ordnar sitt boende på egen hand. Många av de som ordnar sitt boende på egen hand flyttar in hos anhöriga eller bekanta.

De som inte ordnar boende på egen hand tas emot i kommuner, enligt ett system som bygger på frivilliga överenskommelser mellan kommunerna och länsstyrelserna. De överenskommelserna leder inte till tillräckligt antal anvisningsbara platser, vilket innebär att många personer som beviljats uppehållstillstånd blir kvar i anläggningsboenden och tvingas vänta länge på en kommunplats. Det leder i sin tur till att etableringsprocessen försenas och försvåras samt att en del nyanlända ger upp och ordnar boende på egen hand, då ofta i kommuner som redan har ett högt mottagande av nyanlända.

Flera åtgärder har vidtagits de senaste åren för att stimulera kommunerna att öka det frivilliga mottagandet till den nivå som behövs. Olika former av ekonomiska styrmedel har använts. Dessa åtgärder har inte gett önskat resultat.

Riksrevisionen har gjort en granskning av de statliga insatserna för mottagande och bosättning av nyanlända invandrare i kommunerna. Bland annat har resultatet visat att det finns behov av reformer för att få fler nyanlända att snabbare anvisas en plats för bosättning i en kommun. För att förbättra etableringen i samhället bör bosättningen av nyanlända flyktingar och andra skyddsbehövande, samt deras anhöriga, ske snabbare och fördelningen bör vara mer proportionerlig i förhållande till arbetsmarknadsförutsättningar, befolkningsstorlek och annat mottagande. För att uppnå det bör alla kommuner vara med och ta ansvar för mottagandet.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Individ och familjeomsorgen vuxna.

Ärendet

En ny lag föreslås, som innebär att kommuner kan anvisas att ta emot nyanlända för bosättning, oavsett om kommunen har en överenskommelse om mottagande eller inte.

Målgruppen för den föreslagna lagen bör vara samma målgrupp som gäller för lagen (2010:197) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare med skillnaden att ingen begränsning till ålder bör göras. Nyanlända under 18 år, som saknar förälder eller annan ställföreträdare, som anvisas med stöd av lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., bör dock inte ingå i målgruppen.

Mottagandet fördelas enligt länstal och kommunalt.

Arbetsförmedlingen fastsätter, i samråd med länsstyrelserna och Migrationsverket, en fördelning av mottagandebehovet i varje län (länstal). I den nya lagen fastställs kommunalen inte som tidigare, enbart utifrån frivilliga överenskommelser, utan beräknas på samma sätt som länstalen, och anger det antal nyanlända som respektive kommun bör ta emot under ett år. När läns- och kommunalen fastställs bör arbetsmarknadssituation och folkmängd beaktas. Även annat mottagande bör beaktas.

Länsstyrelserna bör även fortsättningsvis träffa överenskommelser med kommunerna om anvisningsbara platser för bosättning av nyanlända. Detta bland annat för att skapa bästa möjliga förutsägbarhet för kommunerna. Om de överenskomna platser inte motsvarar behoven bör de kommuner vars mottagande inte motsvarar kommuntalet kunna få anvisningar, tills kommuntalet uppnås.

Det bör inte vara möjligt för kommuner att avvisa en anvisning. Det bör inte heller vara möjligt för en kommun att fullgöra sin skyldighet genom att erbjuda en nyanländ, som anvisats till kommunen, boende i en annan kommun. Den möjlighet som den enskilde har att själv välja bostadsort, såväl innan som efter beviljat uppehållstillstånd, bör inte påverkas av möjligheten till anvisning. Ett beslut om anvisning ska inte kunna överklagas.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att de föreslagna förändringarna är rimliga och att det behövs en jämnare samt effektivare fördelning av mottagandet av nyanlända. Det är mycket väsentligt att de som beviljas uppehållstillstånd i Sverige snabbt får en kommunplats och påbörjar sin etableringsprocess.

Positivt är att det även fortsättningsvis är i första hand de frivilliga överenskommelserna som ska gälla och att de tvingande möjligheterna ska användas när behoven inte kan tillgodoses. Det kan underlätta planeringen för kommunerna och gynna alla parter.

När det gäller fastställande av läns- och kommunal är det viktigt att, som också föreslås, ta hänsyn till arbetsmarknadssituation, folkmängd och annat mottagande. Det ger en möjlighet att fördela mottagandet så att integrering och inkludering i det svenska samhället underlättas, vilket är väsentligt.

Enligt förvaltningens mening är också bostadsfrågan, och möjligheten till en egen bostad, en viktig variabel att ta hänsyn till. I flera storstadsområden är bostadsfrågan ett stort problem och alltför personer, saknar egen bostad. Möjligheten till en egen bostad är, bedömer förvaltningen, en viktig del i en etableringsprocess.

En konsekvens av att många ger upp hoppet om att få en kommunplacering och i stället flyttar in hos släktingar/bekanta, är ett växande problem med trångboddhet, att många personer delar bostad. Det kan leda svårigheter att klara av både arbete och studier samt försvåra integrering och inkludering. För att minska detta växande problem är en snabbare och effektivare process med att erbjuda kommunplatser värdefullt.

Bilaga

1. Sammanfattning Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända

Departementspromemorian finns att läsa i sin helhet på Insyn